

พฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

The Opinion of the School Administrators and the Teachers Concerning
a Professional Leader's Behavior under the Secondary
Educational Service Area 29

สังคม กุลสุวรรณ¹

อารี หลวงนา²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน จำนวน 81 โรงเรียน จำนวน 351 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 66 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพ จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ข้อเสนอแนะพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ปรากฏดังนี้
 - 3.1 การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต บริหารงานด้วยความโปร่งใส และควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป
 - 3.2 การเป็นผู้นำการจัดระบบ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดระบบ ควรมีความรู้ความสามารถในการจัดระบบ การวางแผน การวินิจฉัยสั่งงานมีการวางแผนกลยุทธ์ และนำสารสนเทศมาใช้ในการจัดระบบ

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

3.3 การเป็นผู้นำด้านวิชาการ ผู้บริหารควรมีความรู้ในเรื่องนโยบายการศึกษาชาติจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดทำหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการจบหลักสูตร มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใช้เทคโนโลยีมาจัดการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองและจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะ

3.4 การเป็นผู้นำด้านบริหารจัดการ ผู้บริหารต้องกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการให้เข้ากับยุคสมัย ใช้การบริหารงานแบบการมีส่วนร่วม มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและมีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน

3.5 การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความเป็นกันเอง ไม่ถือตัว สามารถเข้ากับชุมชนได้เป็นอย่างดี และประสานงานกับชุมชน เพื่อนำชุมชนมามีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงาน

3.6 ด้านการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ผู้บริหารควรมีการอบรม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ อยู่เสมอ ศึกษาดูงานและนำมาปรับใช้ในการพัฒนางานมีวิสัยทัศน์ในการบริหาร มองการณ์ไกล มีการบูรณาการปรับเปลี่ยนตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหาร นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหาร เป็นผู้นำในการพัฒนาตนเอง เพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์อยู่ตลอดเวลา

คำสำคัญ : พฤติกรรมผู้นำมืออาชีพ

Abstract

The objectives of the research were to study and compare the opinion of the school administrators and the teachers concerning a professional leader's behavior under the Secondary Educational Service Area 29 as classified by positions and working experiences and school sizes and to study the recommendations on the leader's behavior as perceived by the school administrators and the teachers under the Secondary Educational Service Area 29.

The samples used in the research were 351 school administrators and teachers teaching in 81 school under the Secondary Educational Service Area 29, derived by a stratified random sampling. The research instrument was a five rating scale questionnaire of 66 items with a confidence value equivalent to .99. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The research findings were as follows:

1. The results of a study of a professional leader's behavior as perceived by the school administrators and the teachers were at a high level.
2. The results of a comparison of a behavior of a leader as classified by positions were not different. The results as classified by the working experiences and the school sizes were different with a statistical significance of .05.
3. The following were the recommendations on the professional leader's behavior.

3.1 The leader has to be virtuous, ethical, honest and transparent. He or she should be a good role model for the subordinates and people in general.

3.2 The leader has to be far-sighted, able to use modern technology in organizing the system, planning, making a strategy and systematizing information.

3.3 The leader should be well learned in the national educational policy, the curricula, the objectives, the learning activities, measurement and evaluation, application of educational technology and support for the teachers.

3.4 The leader has to be decisive to change the management system and coordinate with the community to engage the community members in the development.

3.5 The leader must have a good human relation, be humble and polite, able to work with the community.

3.6 The leader has to have a regular training and additional learning from different sources. The leader has to be far-sighted and integrate himself with the surrounding situations and make himself capable of learning new things.

Keyword : A Professional Leader's Behavior

บทนำ

การบริหารกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์ มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้งานต่าง ๆ เหล่านั้นดำเนินการไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วอย่างไร้พรมแดน และกระทบกระเทือนไปทุกประเทศทั่วโลก

ในด้านการจัดการศึกษา มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ การเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ซึ่งก่อให้เกิดความสลับซับซ้อนและปัญหาอย่างไม่มีสิ้นสุด จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมในการดำเนินการ จึงจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่คาดหวัง (ธีระ รุญเจริญ 2543 : 72) ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 มุ่งพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 5) จะเห็นได้ว่าการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่ทำหน้าที่บริหารการศึกษาและผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะบริหารและจัดการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการ แนวทาง รูปแบบให้ประสบความสำเร็จตามที่กำหนดได้

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะ มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ มีความสามารถทางการบริหาร นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 53 กำหนดให้

มีองค์วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ให้มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครูผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา และด้วยหลักการดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้บริหารการศึกษามีอาชีพ จึงจะบริหารและจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ผู้บริหารยุคปัจจุบันจำเป็นต้องเป็นผู้บริหารแบบมืออาชีพกล่าวคือ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และความประพฤติเป็นที่ยอมรับ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีความสามารถในการโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน มีความเป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้จะเป็นผู้บริหารมืออาชีพแล้ว ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดี มีหลักสำคัญในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ซึ่งโดยรวมแล้วการบริหารจะต้องทำให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติงานอย่างพึงพอใจของสมาชิกและงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ภายใต้เวลาและงบประมาณที่จำกัด (สมชาย เทพแสง 2543 : 15-16)

ผู้บริหารจึงต้องมีคุณสมบัติเป็น “ผู้บริหารมืออาชีพ” ซึ่งนั่นก็แสดงว่าผู้บริหารมืออาชีพต้องมีลักษณะการทำงานที่มุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กร บุคคลที่จะเป็นผู้บริหารมืออาชีพจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องคน เรื่องคน และต้องรู้จักตนเองว่ามีคุณลักษณะผู้บริหารที่ดีหรือไม่

คำว่ามืออาชีพ (Professional) จึงกลายเป็นคำสำคัญ (Key Word) ต่อบุคลากรทางการศึกษา ในห้วงเวลาดังกล่าวที่จะสร้างความมั่นใจ ความเชื่อมั่นให้กับสังคมส่วนรวมที่มีต่อผลผลิตทางการศึกษาที่สังคมจะได้รับลักษณะของการเป็นมืออาชีพย่อมเป็นสิ่งที่ทุกคนทุกฝ่ายต่างยอมรับและคาดหวังได้ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงว่าจะสามารถนำมาซึ่งประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงานได้ในที่สุด สุรศักดิ์ ปาเฮ (2543 : 27-28) จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับจะต้องมีวิสัยทัศน์ มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพร้อมจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการบริหารจัดการ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ 2539 : 38-39)

ธีระ รุญเจริญ (2544 : 84) ได้สรุปลักษณะเด่นในการบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้ คือ เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยให้ทุกองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน เน้นการบริหารการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีวิสัยทัศน์เป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ เน้นคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ต้องมีการตรวจสอบและประเมินตามมาตรฐาน ใช้การกระจายอำนาจในการบริหาร ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าว จึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถหรือศักยภาพในการปฏิบัติของผู้บริหารการศึกษามีอาชีพ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวทางและหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งผู้บริหารที่จะเป็นผู้บริหาร มืออาชีพควรมีคุณลักษณะตามเกณฑ์ผู้บริหารการศึกษามีอาชีพของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 6 ด้าน คือ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ การเป็นผู้นำด้านวิชาการ การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน และการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา 2548 : 44-45)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ

บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษานั้น เป็นกลไกการพัฒนาคนให้เกิดคุณธรรมนำความรู้ สมานฉันท์ สันติวิธีและมีวิถีประชาธิปไตย บนพื้นฐาน เศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง ให้รู้จักประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีทักษะ ในการประกอบวิชาชีพ เกิดการสร้างสังคมภูมิปัญญา การเรียนรู้ตลอดชีวิตและสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ นำไปสู่ความสามารถในการแข่งขัน อีกทั้งยังเป็นองค์กรหลักระดับท้องถิ่นในการจัดและส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สร้างความเข้มแข็งและมีคุณภาพตามมาตรฐาน ซึ่งในการปฏิบัติจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพึ่งพาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีคุณลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่น สามารถผสมกลมกลืนกับบริบทรอบข้างได้ อย่างลงตัว ไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงาน งบประมาณค่าใช้จ่ายและสิ่งอื่น ๆ อีกมากมายเพื่อผลักดันคุณภาพการศึกษา ของนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาจนบรรลุเป้าหมาย จึงได้เร่งพัฒนาผู้บริหารสู่ความเป็นมืออาชีพอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้น 81 สถานศึกษา มีผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสิ้น 224 คน ซึ่งในทางนโยบายกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องได้รับการอบรม พัฒนาทักษะการปฏิบัติงานเป็นอย่างดีอยู่เสมอ แต่ในทางปฏิบัติ พบว่า การอบรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน ยังขาดความต่อเนื่อง ไม่มีการกำกับดูแลและติดตามผล ส่งผลให้ผู้บริหารไม่สามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากยังขาดเทคนิค วิธีการหรือความเข้าใจที่ถ่องแท้ รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับจากภาครัฐมีจำนวนจำกัด โรงเรียนโดยส่วนใหญ่ต้องประสานขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและหน่วยงานเอกชน ร้านค้าต่าง ๆ ภายใน ชุมชนเพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพของผู้บริหารตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ว่าผู้บริหารมีความเป็น มืออาชีพมากน้อยเพียงใดเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานทาง การศึกษาที่ต้องการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งผู้บริหาร สถานศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสรรหา คัดเลือก และพัฒนาบุคลากรเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำนวน 81 โรงเรียน มีผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งหมด 3,719 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบจากตาราง Krejcie และ Morgan ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) สุ่มตัวอย่างแต่ละขนาดสถานศึกษาตามสัดส่วน โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 81 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 351 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ตำแหน่ง จำแนกเป็น 2 ตำแหน่ง คือ

1.1.1 ผู้บริหาร

1.1.2 ครู

1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.2.1 ต่ำกว่า 20 ปี

1.2.2 ตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป

1.3 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 4 ขนาด คือ

1.3.1 ขนาดเล็ก

1.3.2 ขนาดกลาง

1.3.3 ขนาดใหญ่

1.3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมผู้นำมีออาชีพอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู 6 ด้าน คือ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา 2548 : 44-45)

2.1 การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม

2.2 การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ

2.3 การเป็นผู้นำด้านวิชาการ

2.4 การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ

2.5 การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน

2.6 การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อศึกษาความเป็นมีออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .99

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม รองลงมาคือ ด้านการเป็นผู้นำด้านการจัดการระบบ ด้านการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ด้านการเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ ด้านการเป็นผู้นำด้านวิชาการ และด้านการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ปรากฏดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพ จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพ จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา ปรากฏดังนี้

2.3.1 เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.2 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ปรากฏดังนี้

3.1 การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต บริหารงานด้วยความโปร่งใส และควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป

3.2 การเป็นผู้นำการจัดการระบบ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการระบบ ควรมีความรู้ความสามารถในการจัดการระบบ การวางแผน การวินิจฉัยสั่งงานมีการวางแผนกลยุทธ์ และนำสารสนเทศมาใช้ในการจัดการระบบ

3.3 การเป็นผู้นำด้านวิชาการ ผู้บริหารควรมีความรู้ในเรื่องนโยบายการศึกษาชาติจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดทำหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการจบหลักสูตร มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใช้เทคโนโลยีมาจัดการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองและจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะ

3.4 การเป็นผู้นำด้านบริหารจัดการ ผู้บริหารต้องกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าปรับเปลี่ยนระบบ การบริหารจัดการให้เข้ากับยุคสมัย ใช้การบริหารงานแบบการมีส่วนร่วม มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและมีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน

3.5 การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกันเอง ไม่ถือตัว สามารถเข้ากับชุมชนได้เป็นอย่างดี และประสานงานกับชุมชน เพื่อนำชุมชนมามีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงาน

3.6 ด้านการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ผู้บริหารควรมีการอบรม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ อยู่เสมอ ศึกษาดูงานและนำมาปรับใช้ในการพัฒนางานมีวิสัยทัศน์ในการบริหาร มองการณ์ไกล มีการบูรณาการปรับเปลี่ยนตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหาร นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหาร เป็นผู้นำในการพัฒนาตนเอง เพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์อยู่ตลอดเวลา

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมผู้นำมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมผู้นำมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากว่าในปัจจุบันระบบการจัดการศึกษาของประเทศได้มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งผลจากการปฏิรูป การศึกษาดังกล่าวส่งผลให้ผู้บริหารต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงานในโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับ การปฏิรูปการศึกษา โดยผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะเป็นผู้นำที่มีอาชีพมากขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ ธงชัย สันติวงษ์ (2535 : 12) ผู้บริหารต้องเป็นผู้รับฟังมากขึ้น ผู้บริหารที่พยายามทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตาม เป้าหมายหรือนโยบายขององค์กรด้วยเหตุผลและหลักการซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยบุคคลทุกชนชั้นหรือแนวทางต่าง ๆ อย่างผสมกลมกลืนกันแล้วนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งความสำคัญของผู้บริหารมีอาชีพ การที่บุคคลหนึ่งจะก้าวขึ้นสู่ ตำแหน่งผู้บริหารได้นั้นมิใช่เรื่องง่าย และยังเป็นผู้บริหารมีอาชีพด้วยแล้วยังต้องใช้ความมานะพยายามมากและ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติที่สำคัญในการบริหารให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริงต้องใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ คือ ผู้บริหารมีอาชีพจะต้องเป็นนักวางแผนการจัดการจัดรูปงาน การสั่งการการควบคุม มีความรับผิดชอบ ของผู้บริหารสูง มีมนุษยสัมพันธ์ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถใช้นโยบาย เทคโนโลยี สารสนเทศ (IT) ได้อย่างดี การเป็นผู้นำ การจูงใจการสร้างทีมงาน การบริหารความขัดแย้งนับเป็นจิตวิทยา การบริหาร ผู้บริหารมีอาชีพต้องมีทักษะการบริหาร ในเรื่องการบริหารเวลา การมอบหมายงาน การสอนงาน การแก้ปัญหาและการตัดสินใจการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีทักษะ การพูดสำหรับผู้บริหาร และมีแนวคิดในการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และความคิดสร้างสรรค์ กกับการพัฒนาปรับปรุงงาน และสอดคล้องกับ โยธิน จารุกุมิ (2526 : 27) ได้ทำการวิจัย เรื่องคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของชุมชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษา ปรากฏว่า คุณลักษณะเบื้องต้นของผู้บริหาร มีดังนี้ มีความยุติธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริต มีเหตุผลและ ความรับผิดชอบสูง สำหรับด้านคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของผู้บริหารมีดังนี้ คือ มีความตั้งใจ กระตือรือร้น ในการทำงาน และมีแรงปรารถนาจะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จสูงเสมอ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรู้จัก เลือกความคิดเห็นที่ดี และหาทางปรับปรุงงานของตนเองอยู่เสมอ รู้จักแบ่งงานและอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้บุคลากรในโรงเรียนอย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ที่ฝึกให้นักเรียนตลอดจนเพื่อนร่วมงาน มีระเบียบวินัย เป็นผู้สั่งการที่ดี

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม พบว่า พฤติกรรมผู้นำมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 อยู่ในระดับมาก ซึ่งในด้านนี้ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของผู้บริหาร ทั้งนี้เนื่องจากว่าถ้าผู้บริหารมีความประพฤติที่เหมาะสมและรู้จักวางตัวในการปฏิบัติงานในทางที่ดีไม่ขัดต่อศีลธรรมจรรยา ก็จะช่วยสร้างความศรัทธาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพในด้านการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม ยังรวมไปถึงการไม่นำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ในงานส่วนตัว ญาติพี่น้อง หรือมิตรสหาย และยังรวมไปถึงต้องเป็นบุคคลที่เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สอดคล้องกับทองทิพภา วิริยะพันธ์ (2546 : 127-136) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ ที่จำเป็นของผู้บริหารมีอาชีพที่ต้องมีจรรยาบรรณและจริยธรรม (Ethics) ควรมีความรับผิดชอบในวิชาชีพและมีจริยธรรมและคุณธรรมสำหรับเป็นกรอบแนวคิดในทางปฏิบัติ ผู้บริหารควรประพฤติและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมเพื่อสร้างศรัทธาโดยการยึดมั่นในธรรมะ ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ ไม่ละทิ้งอุดมการณ์โดยหวังผลประโยชน์อันมิควรได้ สังคมจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และสอดคล้องกับ ชีระ รุญเจริญ (2544 ก : 73-74) ได้สรุปลักษณะนักบริหารการศึกษาที่มีอาชีพ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารและจัดการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ในรายงานการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทยว่าควรมีคุณลักษณะเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ยึดระบบคุณธรรมเป็นที่ตั้งมีความโปร่งใส มีความยุติธรรมซื่อสัตย์ ไม่คอร์รัปชัน อดทนอดกลั้น รับทั้งผิดและชอบ เสียสละ และเป็นคนดีของสังคม และสอดคล้องกับ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 19-20) ได้กล่าวถึงผู้บริหารในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในปัจจุบัน ควรมีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหาร สามารถที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้เป็นแบบอย่าง ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่การงานแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองไม่ว่าจะเป็นทางตรงและทางอ้อม สอดคล้องกับ อำนวย วีรวรรณ (2535 : 195-199) กล่าวว่า ถึงคุณลักษณะของผู้ที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตว่าเป็นผู้มีคุณธรรมกำกับชีวิตโดยยึดมั่นบนพื้นฐานของความซื่อสัตย์ สุจริต ความจงรักภักดี เพียบพร้อมด้วยสัจธรรมไม่เอารัดเอาเปรียบหรือเห็นแก่ได้ โดยไม่นึกถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น

1.2 ด้านการเป็นนำด้านการจัดระบบ พบว่า พฤติกรรมผู้นำมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากว่าการเป็นผู้นำที่มีคุณภาพต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และสามารถสร้างความเข้าใจร่วมกันกับครูเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ทำงานร่วมกันให้ได้ผลดี ผู้บริหารที่สามารถจัดระบบการทำงานในโรงเรียนได้ดีย่อมจะทำให้การดำเนินงาน ระบบการทำงานในโรงเรียนมีการทำงานได้ราบรื่นและรวดเร็ว ง่ายต่อการตรวจสอบ นอกจากนี้แล้วผู้บริหารยังต้องเป็นผู้นำคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อใช้ในการบริหารงาน สอดคล้องกับ ดนัย เทียนพุด (2543 : 179-181) ได้กล่าวว่า คนที่เป็นนักบริหารมีอาชีพ ควรมีคุณลักษณะที่รู้จักวางระบบแผนงานและชี้ช่องทางให้แก่คนของเขา และสอดคล้องกับ สุรพล บัวพิมพ์ (2540 : 25-28) สร้างความหลากหลาย ใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีการ ผู้นำจะต้องใช้ความหลากหลาย สร้างแรงกดดันให้เกิดการปรับปรุงและปรับเปลี่ยนระบบโรงเรียน ในอันที่จะก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียนในการปฏิบัติและความสัมฤทธิ์ผล และสอดคล้องกับ ประพนธ์ ไพลดำ (2537 : 73-75) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูและกรรมการการศึกษา

ของโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี โดยทำการศึกษาคุณลักษณะ 4 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำทั้งครูและกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.3 ด้านการเป็นผู้นำด้านวิชาการ พบว่า พฤติกรรมผู้นำมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากว่างานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารงานในโรงเรียน ซึ่งถ้านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถในการเป็นผู้นำด้านวิชาการมีความคิดริเริ่มในการนำแนวคิด หลักการใหม่ ๆ มาใช้ในการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์และนโยบายในการจัดการศึกษา นอกจากนี้แล้วยังต้องเปิดโอกาสให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการให้ทันสมัยอยู่เสมอ อีกทั้งยังต้องเป็นผู้ที่ริเริ่มจัดทำและใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนและท้องถิ่น สอดคล้องกับ ประยุกต์ ประทุมทิพย์ (2544 : 14) กล่าวว่า “การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู ให้เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ความสามารถและกระตือรือร้นในการปฏิบัติภารกิจ ผู้บริหารจะต้องคำนึงว่าทำอย่างไรครูจึงจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและกระตือรือร้น ตั้งใจในการทำงาน ” และสรุปว่า ผู้บริหารจะต้องยึดหลักการเพื่อนำไปใช้ในการเปลี่ยนแปลง โดยการกระตุ้น ยั่วยุ ปลุกเร้าและท้าทาย เพื่อให้ครูมีความกระตือรือร้นทุ่มเทกับการทำงาน สนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถในการทำงานและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างลุ่มลึกและแจ่มแจ้ง พร้อมทั้งสนับสนุนปัจจัยหรืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำงานต่าง ๆ ให้เพียงพอก็จะทำให้ครูมีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ สุณีย์ บุญทิพย์ (2542 : 105-120) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในช่วงปฏิรูปการศึกษา (พุทธศักราช 2539-2550) ซึ่งกล่าวว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกลักษณะน่าเชื่อถือรู้จักใช้เทคนิควิธีการในการปฏิบัติงาน แสวงหาและใช้ทรัพยากรในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม

1.4 ด้านการเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ พบว่า พฤติกรรมผู้นำมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ และใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงานในโรงเรียน ผู้บริหารต้องกล้าที่จะนำเสนอแนวความคิดและเทคนิคการบริหารจัดการใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องรู้จักแสวงหาทรัพยากรและทุนทรัพย์จากแหล่งต่าง ๆ มาเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้นักเรียนได้รับมากที่สุด สอดคล้องกับ วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2544 : 222) ได้ให้คำแนะนำในการบริหารการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า สร้างความจำเป็นเร่งด่วนในการเปลี่ยนแปลงวิกฤติ-โอกาส วางแผนเป็นระบบเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในระยะยาว อันสั้น และปลูกฝังแนวทางใหม่ ๆ ของความสำเร็จ เข้าสู่ระบบการทำงานขององค์กร สอดคล้องกับ ประยุกต์ ประทุมทิพย์ (2544 : 25-26) ได้สรุปลักษณะของผู้บริหารที่จะนำโรงเรียนสู่ความสำเร็จได้ต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ยอมรับสิ่งใหม่ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ความคิดใหม่ ๆ รวมทั้งกล้าเผชิญหน้า และยอมรับการเปลี่ยนแปลง หลักข้อนี้จะทำให้ผู้บริหารหรือผู้นำเป็นคนสำคัญต่อการตัดสินใจของโรงเรียนเพราะผู้นำจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ เสนอความคิดใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

1.5 ด้านการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน พบว่า พฤติกรรมผู้นำมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสามารถให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับสังคม เป็นผู้นำสังคมชุมชนในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วยังได้สร้างความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างถูกต้องชัดเจน ซึ่งยังได้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางนโยบาย เป้าหมายในการบริหารโรงเรียน ผลดังกล่าวจะทำให้

ชุมชนและหน่วยงานภายนอกมาร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนมากขึ้นผลที่เกิดขึ้นผลที่ได้กับนักเรียนโดยตรง สอดคล้องกับสุรพล บัวพิมพ์ (2540 : 25-28) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ในการปรับเปลี่ยนระบบโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีทักษะการแสวงหาทรัพยากรใช้ทรัพยากรและยืดหยุ่นในเรื่องทรัพยากร โดยการแข่งขันหาทุนความช่วยเหลือจากภาคธุรกิจและองค์กรในชุมชน ผู้นำต้องรู้จักจัดสรรทรัพยากรใหม่ให้เหมาะสมต้องให้เวลากับบุคลากร คณะทำงาน เพื่อวางแผนและพัฒนาสอดคล้องกับ จิรภา สงวนสุข (2540 : 72-73) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความยุติธรรม มีความสามารถในการติดตามงาน มีความรู้ด้านติดตามสถานการณ์และความเคลื่อนไหวของส่วนกลางและท้องถิ่น

1.6 ด้านการเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร พบว่า พฤติกรรมผู้นำมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 อยู่ในระดับมาก ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสามารถใช้ทักษะความสามารถในการบริหารงานสามารถที่จะร่วมปฏิบัติงานกับผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารอยู่เสมอ พร้อมทั้งพัฒนาพฤติกรรมความเป็นผู้นำของตนเอง โดยการฝึกปฏิบัติ ศึกษาต่อ อบรมประจำการจากสถานที่ชำนาญการทางด้านการบริหาร สอดคล้องกับประยงค์ ประทุมทิพย์ (2544 : 25-26) ได้สรุปลักษณะของผู้บริหารที่จะนำโรงเรียนสู่ความสำเร็จไว้ว่า ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ยอมรับสิ่งใหม่กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ความคิดใหม่ ๆ รวมทั้งกล้าเผชิญหน้าและยอมรับการเปลี่ยนแปลง หลักข้อนี้จะทำให้ผู้บริหารหรือผู้นำเป็นคนสำคัญต่อการตัดสินใจของโรงเรียน เพราะผู้นำจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ เสนอความคิดใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ จักรพรรดิ วัฒนา (2538 : 127-139) ได้สรุปคุณลักษณะด้านทักษะการบริหาร ได้แก่ ทักษะในการแสวงหาข้อมูลและความรู้ใหม่ ๆ ความสามารถในการมองการณ์ไกล ทักษะในการนำเครื่องมือเครื่องใช้ และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน ทักษะในการดำเนินงานให้มีข้อมูลใช้ในการปฏิบัติงาน ทักษะในการแก้ปัญหาและขัดข้อขัดแย้ง ทักษะในการประสานงาน ทักษะในการใช้ภาษาไทย ทักษะในเชิงคิดริเริ่มพัฒนางานและปรับปรุงงาน ทักษะในการคิดสังเคราะห์ ทักษะในการประชาสัมพันธ์ ทักษะในการวางแผนยุทธศาสตร์

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากว่าผู้บริหารและครูที่ตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ พฤติกรรมผู้นำมีอาชีพของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 มีความเป็นมีอาชีพ สามารถที่จะบริหารงานในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถที่สร้างทีมงานในการทำงาน มีการประสานงานระหว่างผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา สอดคล้องกับ สุรพล บัวพิมพ์ (2540 : 5) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารมีอาชีพจะต้องเป็นผู้ที่มี “ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์” เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และเจริญรุดหน้าไปสู่ความเป็นเลิศได้อย่างรวดเร็ว เพราะวิทยาการต่าง ๆ ในโลกก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ สามารถกำหนดภาพอนาคตของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และเหมาะสมกับยุคสมัยตลอดจนกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารเพื่อนำสถานศึกษาไปสู่จุดหมายนั้น และบทบาทของผู้บริหาร คือต้องการเปลี่ยนแปลงสมาชิกทุกคนในชุมชนโรงเรียน อันได้แก่ ครู คณะกรรมการโรงเรียน บิดามารดา ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้มีความลึกซึ้งและสนใจในการศึกษาในชุมชนนอกโรงเรียนสอดคล้องกับ สมชาย เทพแสง (2543 : 20-23) กล่าวว่า การเป็นผู้บริหารมีอาชีพ นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ความพร้อม

ของตนและครอบครัว ตลอดจนการยอมรับจากสมาชิกในสถาบันและชุมชน ถ้าผู้บริหารมีจิตใจมุ่งมั่นและทุ่มเท ให้กับการทำงานหรือเป็นแนวทาง ก็สามารถสร้างความเชื่อมั่นได้ทางหนึ่งที่จะพาไปสู่เส้นทางของมืออาชีพ ผู้บริหารไม่ว่าจะอยู่ในระดับใด ผู้บริหารก็มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ไม่แตกต่างกัน คือ เริ่มตั้งแต่การวางแผน การควบคุม ติดตามผลและประเมินผลตลอดจนให้ขวัญกำลังใจและตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง และที่ถือว่าเป็น หน้าที่หลัก ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีภาพลักษณ์ที่ดี

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ใน การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพต่างกัน โดยกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 20 ปี กับ กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 20 ขึ้นไปปี มีความแตกต่างกันทุก ๆ ด้าน ซึ่งแสดง ให้เห็นว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 20 ปียังไม่ค่อยมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารได้มีพฤติกรรมผู้นำ มืออาชีพเท่าใดนัก แตกต่างกับกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 20 ขึ้นไป ที่ได้ผ่านงานและทำงานร่วมกับ ผู้บริหารสถานศึกษามากหลายคน ซึ่งย่อมที่จะรู้ได้ว่าผู้บริหารคนไหนมีพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพ หรือในอีกแง่หนึ่ง คือ คนอายุน้อยเพิ่งจบมา เป็นคนรุ่นใหม่อาจมีแนวคิดหรือมุมมองต่างจากคนอายุมากกว่าก็ได้ นอกจากนี้แล้ว ในปัจจุบันได้มีการปฏิรูปการศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการปรับวิธีการบริหารงาน รวมไปถึง การวางแผนในฐานะผู้บริหารมากขึ้น สอดคล้องกับประยุกต์ ประทุมทิพย์ (2544 : 25-26) ได้สรุปลักษณะของ ผู้บริหารที่จะนำโรงเรียนสู่ความสำเร็จได้ต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ยอมรับสิ่งใหม่ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ความคิดใหม่ ๆ รวมทั้งกล้าเผชิญหน้าและยอมรับการเปลี่ยนแปลง หลักข้อนี้จะทำให้ผู้บริหารหรือผู้นำเป็นคน สำคัญต่อการตัดสินใจของโรงเรียน เพราะผู้นำจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการสอนและ สภาพแวดล้อมการเรียนใหม่ กระตุ้นให้ครูเสี่ยงทำสิ่งใหม่และสร้างนวัตกรรม ให้ครูได้ใช้ความรู้และความสามารถ เต็มศักยภาพ ให้ความเป็นอิสระในการทำงานแก่ทีมงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของบุคลากร ในโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานศึกษาที่มี ขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากหลาย ๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออก ของผู้นำมืออาชีพของสถานศึกษาต่าง ๆ เช่น สถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ ผู้บริหารสามารถแสดง ความเป็นผู้นำมืออาชีพได้มากกว่าเนื่องจากความพร้อมทางด้านทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยให้การแสดงออก ถึงความเป็นผู้นำมืออาชีพมีมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางที่ขาดความพร้อมในเรื่องปัจจัยดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารนำผลการวิจัยไปใช้ในแต่ละด้านดังนี้

1. การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต บริหารงานด้วยความโปร่งใส และควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป
2. การเป็นผู้นำการจัดระบบ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดระบบ ควรมีความรู้ความสามารถในการจัดระบบ การวางแผน การวินิจฉัยสั่งงานมีการวางแผนกลยุทธ์ และนำสารสนเทศมาใช้ในการจัดระบบ
3. การเป็นผู้นำด้านวิชาการ ผู้บริหารควรมีความรู้ในเรื่องนโยบายการศึกษาชาติจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดทำหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการจบหลักสูตร มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใช้เทคโนโลยีมาจัดการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองและจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะ
4. การเป็นผู้นำด้านบริหารจัดการ ผู้บริหารต้องกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าปรับเปลี่ยนระบบ การบริหารจัดการให้เข้ากับยุคสมัย ใช้การบริหารงานแบบการมีส่วนร่วม มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและมีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน
5. การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกันเองไม่ถือตัว สามารถเข้ากับชุมชนได้เป็นอย่างดี และประสานงานกับชุมชน เพื่อนำชุมชนมามีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงาน
6. ด้านการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ผู้บริหารควรมีการอบรม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ อยู่เสมอศึกษาดูงานและนำมาปรับใช้ในการพัฒนางาน มีวิสัยทัศน์ในการบริหารมองการณ์ไกล มีการบูรณาการปรับเปลี่ยนตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหาร นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหาร เป็นผู้นำในการพัฒนาตนเอง เพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์อยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการบริหารของผู้บริหารกับพฤติกรรมผู้นำมืออาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งในการให้ข้อคิดข้อเสนอแนะตลอดจนคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความห่วงใยอาทรจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารี หลวงนา ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณแก่พ่อแม่ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณ ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวกุลสุวรรณ ทุกท่าน จนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเป็นรูปเล่มตั้งใจหวัง

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **ศึกษิตแห่งศตวรรษที่ 21 : แนวคิดปฏิรูปการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดีย, 2539.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- . **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : พรินทวาทกราฟฟิค, 2545.
- จักรพรรดิ วัฒนา. **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษาธิการจังหวัดในทศวรรษหน้า (ค.ศ. 1995–2005)**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2538.
- จิระภา สวงวนสุข. **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.
- दनัย เทียนพุด. **มุมมองที่ท้าทาย นักบริหารมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. **กลยุทธ์การสร้างความโดดเด่นสำหรับผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ : อินฟอร์มีเดีย อินเตอร์เนชั่นแนล, 2546.
- ธงชัย สันติวงษ์ และชัยศ สันติวงษ์. **พฤติกรรมบุคคลในองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2535.
- ธีระ รุญเจริญ. **การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : เอลโล่การพิมพ์, 2544.
- . **ลักษณะนักบริหารการศึกษามีอาชีพ**. กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรผู้บริหาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 2543.
- . **สู่ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ**. กรุงเทพฯ : ชุมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์, 2548.
- ธีระวุฒิ เอกะกุล. **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2552.
- ประพนธ์ ไพลดำ. **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของครูและกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2537.
- ประยุกต์ ประทุมทิพย์. **โรงเรียนที่ปราศจากความล้มเหลว**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2544.
- พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา, สถาบัน. **การจัดการความรู้ในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : ครุสภาลาดพร้าว, 2548.
- โยธิน จารุภูมิ. **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2526.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. **ผู้นำการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เน็ท, 2544.
- สมชาย เทพแสง. **“ผู้บริหารมืออาชีพ,”** *ข้าราชการครู*. 20, 5 (มิถุนายน-กรกฎาคม 2543) : 15-16.
- สุนีย์ บุญทิม. **การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในช่วงปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2539-2550) ตามความคาดหวังของผู้บริหารและครู สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

- สุรพล บัวพิมพ์. การพัฒนาผู้นำเพื่อการปรับเปลี่ยนระบบโรงเรียน อุปนิสัยของจิตวิญญาณ และหัวใจ.
เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. “สู่มิติการเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ,” วารสารข้าราชการครู. 21, 1 (ตุลาคม-
พฤศจิกายน 2543) : 27-23.
- อำนาจ วีรวรรณ. บัญญัติ เจ็ดประการในการสร้างคนให้เป็นบุคคลผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต.
กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2535.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. การบริหารทักษะและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุภาพใจ, 2538.

